

Kulturdepartementet

103 33 Stockholm

Centrumbildningarnas yttrande över betänkandet av Kulturutredningen (SOU 2009:16)

8. Mål för kulturpolitiken

Ett avskaffande av kvalitetsbegreppet i kulturpolitikens mål kan medföra att det blir svårare för professionella yrkesutövare och därmed centrumbildningarna att komma ifråga för de olika projektbidrag som stat, landsting, kommun med flera riktar mot grupperna. Hur kan avsaknad av kvalitetskriterier till exempel komma att påverka satsningen Skapande skola? Centrumbildningarna menar att kvalitetsbegreppet och en diskussion kring detta är nödvändigt för att inte kulturpolitiska satsningar och bidragsgivning skall bli mer eller mindre godtycklig eller beroende av tillfälliga strömningar.

10.3 Kulturföretagande och entreprenörskap

Utredningen gör en djupdykning i entreprenörskapets betydelse för kulturlivet och dess utövare. Vi menar dock att man snävat in diskussionen genom att i första hand fokusera den på kulturutövarnas entreprenörskap (eller förmenta brist på entreprenörskap). Centrumbildningarna har lång erfarenhet av arbete för kulturföretagarna i rollen som mäklare och länk mellan konstnärer/kulturföretag och näringsliv, offentlig sektor och civilsamhälle. Utredningen har förbisett att redogöra för de kunskaper och erfarenheter som under lång tid genererats i centrumbildningarna och också berörts i:

Konstnärens villkor (SOU 1990:39)

Centrumbildningarna på kulturområdet (rapport från statens kulturråd 1990:5)

Kulturpolitikens inriktning (SOU 1995:84)

Kulturpolitik (prop. 1996/97: 3)

Arbete åt konstnärer (SOU 1997:183)

Generella konstnärsstöd (SOU 1997:184)

Konstnärernas villkor (prop. 1997/98:87)

I Sven Nilssons rapport ”Nya landskap. En studie av centrumbildningarna på kulturområdet” till Statens kulturråd 2002-09-18 står följande att läsa under rubriken ”Slutsatser”:

”Centrumbildningarna verkar på den mest komplexa och utsatta delen av kulturområdet – de fria yrkesutövarnas marknad. Både den kulturpolitiska analysen, översikten över arbetsmarknadspolitiken och studien av centrumbildningarnas struktur och verksamhet visar både betydelsen av och sammansattheten i arbetet. Min övergripande slutsats är som framgått ovan: om centrumbildningarna inte hade funnits, hade vi varit tvungna att uppfinna dem.”

Utredningen fastslår att det behövs mycket mer av samverkan mellan olika organisationer för att stärka kultursektorns entreprenöriella aspekter, men tycks omedveten om det omfattande och redan väl fungerande arbete centrumbildningarna utför på detta område. Det är kostnadseffektivt att inte uppfinna hjulet på nytt, och därför menar vi att det är av vital betydelse att den stora kunskap och erfarenhet som finns inom centrumbildningarna kommer till

användning, inte minst den stora organisations- och personkännedom och de mycket stora kontaktnät som finns inbyggda i centrumbildningarnas verksamheter. Det förslag som framförs i betänkandets punkt 10.3 (sid 145) om att ”...ges i uppdrag att uppmuntra skapandet av mötesplatser för kulturföretagare, mäklare eller s.k. mellanhänder mellan kulturskapare och marknad...” hoppas vi kunna tolka som att man med detta inser vikten av att också stödja de organisationer som redan idag arbetar med frågorna.

För att få den kunskap om marknaden som krävs för att framgångsrikt arbeta med att mäkla kulturlivets produkter och tjänster krävs initierad och ständigt uppdaterad information. Den kan bara erhållas genom att det är konstnärsgruppernas egna organisationer som utför tjänsterna, utifrån integritet och nära samarbete med medlemmar, intresse- och fackliga organisationer. Konstnärernas förtroende och inflytande är en av grundstenarna för att kunna hålla en mycket hög kunskap om marknaden. Centrumbildningarna arbetar med hela konstnärsgupper, till skillnad från agenter som bara arbetar med de konstnärer som är mest ekonomiskt framgångsrika, därför att marginalerna först då blir tillräckliga för att kunna försörja agentverksamheten.

Centrumbildningarna har idag en tydlig inriktning på förmedling av uppdrag till medlemmarna. I enlighet med direktiven från Statens kulturråd är huvuddelen av stödet inriktat på arbetsförmedling. Genom vår kombination av bredd och spets inom konstarterna har Centrumbildningarna unika möjligheter att skapa nya arbetstillfällen. Vi menar dock att det finns mycket mer att göra för att stärka de fria, professionella konstutövarnas ställning på arbetsmarknaden på områden som internationellt nätverksbyggande, kompetensutveckling och marknadsföring mot nya målgrupper i samhället. Samtidigt kan vi konstatera att centrumbildningarnas nuvarande anslagstilldelning inte räcker till för att fylla även dessa behov. Vi skulle därför välkomna en förstärkning av det centralt fördelade stödet till centrumbildningarna, så att även arbete inom dessa områden kunde finansieras.

13.1.1 Stöd till alliansverksamhet och centrumbildningar

Vi bifaller utredningens förslag att stöd till centrumbildningarna fortsättningsvis ska fördelas centralt av den nya myndigheten för konstarterna. Fördelningen kan svårigen överlåtas till regional nivå eftersom verksamheterna är rikstäckande. Om en regionalisering av bidrag genom kulturportföljer i enlighet med betänkandets förslag genomförs, medan bidrag till centrumbildningar fördelas centralt, är det angeläget att staten för en dialog med regionerna så att följderna inte blir nerskärningar av de befintliga regionala bidragen till centrumbildningarna.

Stockholm den 12 augusti 2010

Centrum för Dramatik, Centrum för Fotografi, Danscentrum, Filmcentrum, Författarcentrum, Illustratörcentrum, Konstnärscentrum, Konsthantverkscentrum, Musikcentrum, Musikcentrum väst, Teatercentrum och Översättarcentrum